

SEB

Nr.11

SEB žurnāls
par aktualitātēm
ekonomikā un finansēs

EKSPERTS

Nevienam
kreditņēmējam
netiek atteikts

„Šogad pirmajā pusgadā SEB banka kredītu, kredītlīniju, līzingu un faktoringa veidā ir piešķirusi finansējumu vairāk nekā 130 miljonu latu apmērā. No tiem ap 14% ir privātpersonu kredīti, pārējie – uzņēmumiem,” saka **Roberts Bernis**, SEB bankas valdes loceklis un viceprezidents kreditēšanas jautājumos.

[Intervija 2.lpp.](#)

Aktualitātes

Starptautiskais finanšu žurnāls *Global Finance Magazine* par labāko internetbanku privātpersonām Latvijā atzinis *SEB bankas* internetbanku Ibanka.

3.lpp. »

Idejas un risinājumi

Stabilitāte, nevis peļņa par katru cenu, specializācija tirgū un rūpīga sadarbības partneru izvēle – Jaunlaicenes pagasta kokapstrādes uzņēmuma *Ozoli AZ* recepte dižķībeles pārvarēšanai ir ieklausīšanās vērtā.

4.lpp. »

Banka iesaka

Ar ko sākt un kam pievērst uzmanību, veicot uzņēmuma darbības optimizāciju atbilstoši tirgus apstākļiem? Savu vērtējumu sniedz *SEB bankas* speciālisti un Latvijas uzņēmēji.

5.lpp. »

Pakalpojumi

SEB banka skaidro, kas jāzina studiju kredītaņēmējiem un kā nekļūdīties svarīgā lēmuma pieņemšanā.

6.lpp. »

SEB sabiedrībai

SEB banka Baltijas valstīs šogad īstenojusi daudzus sabiedrībai nozīmīgus projektus: piešķirts finansējums un garantijas Latvijas uzņēmumiem, veiktas nopietnas investīcijas klientu servisa uzlabošanā un realizēti vairāki sociālās atbildības projekti.

7.lpp. »

Dace Plato

Nevienam kredītņēmējam netiek atteikts

Roberts Bernis, SEB bankas valdes loceklis un viceprezidents kredītēšanas jautājumos

Tiem, kas krīzes ietekmē šobrīd atliek kredīta ņemšana – ko varat ieteikt, kādu iedrošinošu padomu dot?

Pirms runājam par jaunu kredītu piešķiršanu, vēlos norādīt, ka šobrīd liela uzmanība ir pievērsta tai sabiedrības daļai, kura savu mājokli un citas sadzīves lietas iegādājusies ar kredīta palīdzību. Tai pašā laikā statistika rāda, ka lielākā daļa sabiedrības ir bez kredītsaistībām vai tās ir nelielas, un tieši šobrīd daļa mūsu valsts iedzīvotāju plāno, vai un kādā apjomā aizņemties, lai realizētu konkrētu iecerī. Patlaban tieši nekustamā īpašuma cena ir tas faktors, kas liek cilvēkiem izvērtēt nekustamā īpašuma iegādi, tomēr samazinātie ienākumi un nepārlicinātība par savu darbavietu ir arguments, kas liek cilvēkiem rūpīgi izvērtēt aizņemšanās iespējas. Bankai ir svarīgi, lai kredītņēmējam pašam ir uzkrājumi un pirkumā viņš piedalās arī ar savu maksājumu – tam vajadzētu būt ap 20% no pirkuma summas. Atlikušo finansēs banka. Gribu uzsvērt, ka SEB banka joprojām izsniedz

finansējumu. Visi šogad vai pagājušā gada beigās iesniegtie pieprasījumi kredīta saņemšanai ir izvērtēti, un visiem, kas atbilda kredītēšanas kritērijiem, kredīti tika izsniegti. Nevienam netiek atteikts kādu subjektīvu iemeslu dēļ. Tā SEB bankā nenotiek.

Kāda ir jaunākā statistika par kredītēšanas tendencēm, apjomiem SEB bankā?

Šogad pirmajā pusgadā esam piešķirusi finansējumu vairāk nekā 130 miljonu latu apmērā. Protams, katram kredītņēmējam ir rūpīgi jāizvērtē savas iespējas aizņēmumu atmaksāt. Tātad nepieciešama ne tikai līdzdalība pirkumā, bet arī pārliecība, ka cilvēks tuvāko gadu laikā nezaudēs darbu, ka viņa darbavieta ir stabila un drīzumā netiks likvidēta. Šobrīd šķiet, ka uz šo jautājumu ir neiespējami atbildēt, bet tad man jāteic – doma par finansējuma saņemšanu tādā gadījumā būtu jāatliek. Tai pašā laikā situācijas ir dažādas, un šis mans komentārs jāvērtē objektīvi: ir gadījumi,

kad cilvēkiem finansiālie apstākļi tiešām ļauj finansējumu saņemt, un tad banka šādu darījumu arī veic.

Kas notiks ar kredītu likmēm eiro, kas patlaban ir visai pievilcīgas?

Vēsture rāda, ka pēc katras lejupslīdes seko straujāka vai mazāk strauja augšupeja, kas nozīmē, ka potenciāli pieaugs arī kredītu likmes. Pasaules finanšu krīzei ejot uz beigām, attīstītajās valstīs gaidāma ražošanas atgūšanās, ekonomika uzrādīs augošu virzību un, visticamāk, pieaugs arī inflācija. Līdz ar to naudas likmes eiro pieaugs un tās vairs nebūs tādas kā patlaban, zem 1%. Cilvēkiem uz to jābūt gataviem. Ja pasaules ietekmīgākajās valstīs ASV, Lielbritānijā, Vācijā, Francijā kopprodukta tiešām sāks pieaugt un ekonomiskā situācija uzlabosies, kredītlīkmi pieaugums Latvijā gaidāms jau nākamā gada vidū.

Kā jūs raksturotu kredītēšanu reģionos? Kuras ir tās jomas, ko banka kredītē labprātāk?

Vienmēr labprāt atbalstām lauksaimniecību. Pēc mūsu pieredzes, ja zemnieki ar lauksaimniecību nodarbojas racionāli un nav pārkreditējušies, kas zināmā mērā ir arī bankas atbildība, ja situācija ar ražu un cenām ir labvēlīga, no kredītrisku viedokļa ilgtermiņā lauksaimniecība bankai ir viena no visdrošākajām nozarēm. Tāpat kredītējam arī ar eksportu saistītās jomas. Šajā nozarē SEB bankai ir vairāki veiksmīgi sadarbības partneri, piemēram, *Latvijas Finieris*, *Liepājas metalurģis* un citi.

Kādas ir tendences lauku neatmaksātajiem kredītiem?

Īpašs problēmkredītu skaita pieaugums bija vērojams šā gada pirmajos divos ceturkšņos. Pēc tam to pieauguma temps samazinājās, un jūlijā, augustā situācija ir jau gandrīz stabilizējusies.

Nespējot atmaksāt kredītu, bieži kā glābiņš tiek minēta kredītu restrukturizācija jeb kredīta atmaksas nosacījumu maiņa, uz laiku tos atvieglojot. Kādos

gadījumos to izmanto, un kad restrukturizācija nav iespējama?

Pirmām kārtām gribu uzsvērt, ka banka var palīdzēt tikai tad, ja klients pats to vēlas. Svarīgākais ir sadarbība ar banku. Ja sadarbības nav, nekāda restrukturizācija nav iespējama, un bankai atliek viens ceļš – ķīlas realizācija.

Cik plaši restrukturizācija tiek izmantota SEB bankas klientiem?

Šī gada pirmajā pusē esam izskatījuši vairāk nekā 2000 privātpersonu lūgumus, kas ir ļoti maza daļa no SEB bankas kopējā kredītportfeļa – ap 10–20%. Vairāk nekā 50% gadījumu ir izdevies ar klientu atrast kopīgu valodu par bankas palīdzības un atbalsta sniegšanu.

Kādi ir šobrīd izplatītākie restrukturizācijas varianti?

Restrukturizācijas iespējas ir dažādas: daļēja pamatsummas maksājumu samazināšana vai atlikšana uz laiku no sešiem līdz pat 12 mēnešiem, kas darbojas visefektīvāk. Galējais variants, ko izmantojam retāk, ja ģimenē bez darba ir vairāki cilvēki, ir daļēja kredītprocentu kapitalizācija uz laiku līdz vienam gadam ar iespēju pagarināt termiņu uz vēl vienu gadu. Ja banka to dara, varam prasīt laulātā galvojumu vai arī papildu īpašuma, kas ģimenei pieder, ķīlu.

Taču arī šādi smagi gadījumi, kas krīzes laikā diemžēl notiek, nav traģēdija. Ja ģimenē abi vecāki zaudē darbu, ir bērni un ģimene arī pēc sākotnējā bankas atbalsta sniegšanas darbu nerod un netiek gūti ienākumi, sadarbojoties ar aizņēmējiem, banka var pārņemt īpašumu un iznomāt tai pašai ģimenei par tirgus cenai atbilstošu nomas maksu. Galvenais, lai ģimene spēj maksāt komunālos maksājumus un nomas līgumā noteikto summu. Vēl un vēl gribu uzsvērt: galvenais ir nākt uz banku un laikus meklēt palīdzību. Tiem, kas to dara, risinājumus atrodam.

Ibanka – labākā internetbanka privātpersonām Latvijā

Starptautiskais finanšu žurnāls *Global Finance Magazine* par labāko internetbanku privātpersonām Latvijā atzinis SEB bankas internetbanku Ibanka.

„Ibankas galvenais veiksmes faktors ir tās nepātrauktā attīstība arvien jaunu e-pakalpojumu virzienā, padarot tās lietošanu daudz ērtāku. Ja vairāk nekā pusmiljons cilvēku Latvijā Ibanku aktīvi izmanto ikdienā, tas ir būtisks kvalitātes rādītājs,” SEB

Ekspertam atzīst Latvijas Interneta asociācijas (LIA) izpilddirektors Viesturs Šeļmanovs-Plešs.

LIA pētījumus par Latvijas internetbankām veic jau kopš 2005. gada. „Ibankas izaugsme ir vērtējama ļoti pozitīvi, tā pastāvīgi ir banku pirmajā trijniekā gan pēc procentuālā lietotāju skaita pieauguma, gan absolūtā lietotāju skaita,” norāda V. Šeļmanovs-Plešs.

Global Finance Magazine veiktajā apkopojumā banku sniegumu vērtēja pasaules līmeņa speciālisti, ņemot vērā internetbanku funkcionalitāti, drošību, dizainu, piedāvāto produktu klāstu, bankas stratēģiju un citus nozīmīgus faktorus. Ibanka ieguva augstāko punktu skaitu kategorijā „Labākā internetbanka privātpersonām Latvijā”. Tāpat žurnāls Ibanku atzina par labāko internetbanku privātpersonām informācijas drošības aspektā visā Centrāleiropas un Austrumeiropas reģionā.

„SEB banka investē ievērojamus līdzekļus Ibankas attīstībā, un ir liels pagodinājums tikt atzītiem par labākajiem tik konkurējošā vidē,” panākumus komentē SEB bankas vecākā viceprezidente Šarlote Hagberga.

Bauskas jubilejā izdod ekskluzīvu SEB norēķinu karti

Par godu Bauskas pilsētas 400 gadu jubilejai SEB banka radījusi īpaša dizaina SEB Tava Stila norēķinu karti *Bauskai 400*.

Uz kartes, kas ir sveiciens pilsētai tās svētkos, attēlota Bauskas pils un pilsētas 400-gades svētku simbolika.

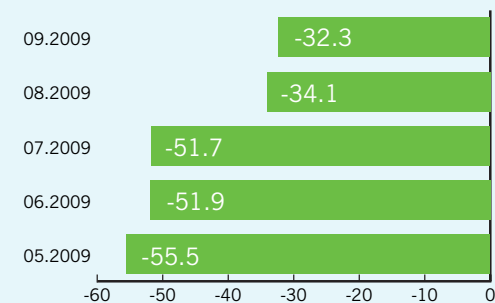

Pirmās 33 jaunās kartes tika pasniegtas 25. jūlijā Bauskas domes rīkotajā oficiālajā pieņemšanā par godu pilsētas 400 gadu jubilejai. SEB banka kartes dāvināja skolotājiem, ārstiem, uzņēmējiem, kas devuši būtisku ieguldījumu Bauskas pilsētas attīstībā, kā arī Bauskas novada vadībai. Iespēju pasūtīt jauno Tava Stila karti ar savas pilsētas attēlu izmantojuši jau vairāki baušļenieki, taču arī citu pilsētu iedzīvotāji ir aicināti veidot savu īpašo karti ar savas pilsētas attēlu: tādu var pasūtīt jebkurā SEB bankas filiālē.

SEB Mājokļu cenu indikators: noskaņojums arvien neitrālāks

Iedzīvotāju noskaņojums attiecībā uz mājokļu cenu dinamiku tuvākajā nākotnē sāk kļūt arvien neitrālāks salīdzinājumā ar izteikti pesimistisko noskaņojumu pavasarī, liecina jaunākais SEB Mājokļu cenu indikators. Lai gan mēneša laikā mazliet samazinājies optimistiski noskaņoto iedzīvotāju skaits, kopējais iedzīvotāju noskaņojums ir uzlabojies, tāpat ir samazinājies to iedzīvotāju skaits, kas prognozē tālāku cenu kritumu nākamo 12 mēnešu laikā.

SEB Mājokļu cenu indikators

Kas notiks ar nekustamā īpašuma cenām nākamajos mēnešos?

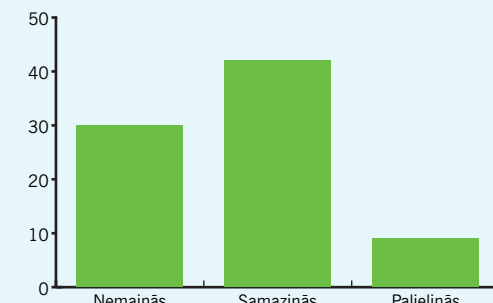
Nekustamo īpašumu kompānijas *Baļsts* pārstāve Sanita Avotiņa

Pēdējo divu trīs mēnešu laikā cenu kritums ir apstājies, bet visi gaida apkures sezonas sākumu, kad pieaugošo komunālo maksājumu iespaidā, iespējams, oktobrī, novembrī gaidāms neliels cenu kritums par aptuveni 5%. Maz ticams, ka šī tendence turpināsies līdz pavasarim.

Latvia tirgus analītiķis Māris Grīnbergs

Šobrīd cenas ir zemākajā punktā, jautājums – cik ilgi tās saglabāsies tādā līmenī un kad sāksies rāpšanās ārā no bedres. Pozitīvā ziņa ir tā, ka šā brīža zemo cenu ietekmē nekustamais īpašums kļūst par pievilcīgu investīciju objektu, kas varētu stimulēt tirgus atdzīvošanos.

Kas notiks ar nekustamā īpašuma cenām tuvākā gada laikā?

Dati: SEB banka

Julija Pudenko

Veiksmes pamatā – spēcīga stratēģija un pārdomāti lēmumi

Stabilitāte, nevis peļņa par katru cenu, specializācija tirgū un rūpīga sadarbības partneru izvēle. Ievērojot šos trīs principus, Jaunlaicenes pagasta kokapstrādes uzņēmums Ozoli AZ biznesā gūst panākumus arī krīzes laikā, aptverot daudzu Eiropas valstu tirgus. Uzņēmuma vadītāja Anda Zariņa recepte dižkibeles pārvarēšanai ir ieklausīšanās vērtā.

Dod darbu 70 cilvēkiem

„Krīzes laikā mēs nevis optimizējam vai reorganizējam savu darbību, bet tieši otrādi – modernizējamies un attīstāmies. Mūsu galvenais mērķis vienmēr ir bijusi stabilitāte, nevis peļņa par katru cenu. Tieši tas mums palīdz būt veiksmīgiem laikā, kad daudzas pazīstamas ražotnes samazina apgriezienus vai pat beidz pastāvēt,” skaidro SEB bankas Alūksnes filiāles ilggadējais klients, SIA *Ozoli AZ* valdes loceklis Andis Zariņš.

Alūksnes novada Jaunlaicenes pagasta uzņēmums *Ozoli AZ* 19 darbības gados kļuvis par vienu no

vadošajiem kokapstrādes uzņēmumiem valstī ar stabili apgrozījuma pieaugumu. Radītas 70 darbvietas. „Šogad gan rēķināmies, ka apgrozījums varētu samazināties par 7%, taču ražotājam tā ir normāla parādība, un uztraukumam nav pamata,” uzsver A. Zariņš. *Ozoli AZ* specializācija ir apses koka izstrādājumi: saunas aprīkojums, mēbeļu sagataves un zāģmateriāli. Ražošanas apjoms ir lielāks nekā saražotās produkcijas pieprasījums Latvijas tirgū, tāpēc uzņēmums vairāk orientējas uz eksportu. Produkcija ceļo uz Somiju, Zviedriju, Dāniju, Vāciju, Itāliju un Lielbritāniju.

Augsta pievienotā vērtība

Praksē *Ozoli AZ* allaž ievēro principu – ražot precīz ar augstu pievienoto vērtību un strādāt noteiktā produktu nišā. Uzņēmums ražo tikai tik daudz produkcijas, cik klientiem nepieciešams, nevis masu patēriņa precī. Tas ļauj racionāli izmantot līdzekļus un plānot uzņēmuma attīstību. „Pirms sākam jauna produkta ražošanu vai iekarojam jaunu tirgu, vienmēr mēģinām rast atbildi uz jautājumu: ar ko esam labāki nekā citi, ar ko varam pārsteigt, jo tikai tā varam konkurēt,” saka A. Zariņš.

Vēl viena uzņēmuma priekšrocība ir atrašanās vieta. Izrādās, strādāt Alūksnes novada Jaunlaicē ir ļoti izdevīgi. Ja uzņēmums atrastos Rīgas rajonā, iespējams, kompānija jau būtu bankrotējusi augsto izmaksu dēļ. „Tā saucamajos treknajos gados mēs nevarējām piedāvāt darbiniekiem tik lielas algas kā Rīgā, kur tās bija nepamatoti augstas. Taču tagad pieļauju, ka gada nogalē saviem darbiniekiem algas pat varēsīm pārskatīt,” atklāj uzņēmējs. Tāpat tiek domāts arī par tehnikas iegādi, piemēram, jau tuvākajā laikā plānots iegādāties jaunas iekārtas koksnes atlikumu pārstrādāšanai.

Pārdomāta stratēģija

Neatkarīgi no tā, vai tirgus piedzīvo augšupeju vai kritumu, jebkuram uzņēmējam ir ļoti svarīgi katru dienu izvērtēt savas kompānijas darbību, uzskata Andis Zariņš. Savukārt reizi gadā ir būtiski izvērtēt uzņēmuma stratēģisko attīstību, iezīmējot turpmākējo ceļu. Uzņēmējs piekrīt: ja uzņēmums krīzē iegāja ar lieliem ieguldījumiem, kredītiem un nestabilu finansiālo stāvokli, tagad strādāt ir diezgan sarežģīti. Tāpēc *Ozoli AZ* vienmēr pirms lēmuma pieņemšanas ļoti rūpīgi pārdomā savu rīcību.

„Mēs esam ļoti piesardzīgi attiecībā uz kredītiem, tos izmantojam tikai attīstībai, pirms tam rūpīgi pārdomājot un veicot aprēķinus. Mēs augstu vērtējam stabilitāti un plānotu attīstību. Kā rāda pieredze, esam izvēlējušies pareizo stratēģiju,” saka Andis Zariņš.

Sadarbojas ar tiem, ko pazīst

Lai ko par krīzi teiktu citi, Andis Zariņš ir pārliecināts, ka šis tomēr ir iespēju laiks, kurā jāprot izturēt arī sīvu konkurenci. „Ne katrs to var. Šodien arvien biežāk redzam, ka finansiāli un stratēģiski stipri uzņēmumi paliek, bet pārgalvīgie ir spiesti izstāties no spēles,” teic *Ozoli AZ* valdes loceklis.

Tāpēc vēl viens pārbaudīts *Ozoli AZ* ieteikums šīs dienas situācijā ir turēties pie savas stratēģijas un turpināt strādāt ar drošiem un pārbaudītiem sadarbības partneriem. „Mēs esam ļoti piesardzīgi jaunu partneru izvēlē. Lai sāktu sadarbību ar jauniem klientiem, pirms tam veicam rūpīgus sagatavošanās darbus: pārbaudām, cik drošs ir potenciālais klients, vai viņam var uzticēties. Lai arī šāda stratēģija ir laikietilpīgāka un prasa vairāk enerģijas, ilgtermiņā tā noteikti atmaksājas,” saka Andis Zariņš.

Ar ko skaidrojami SIA Ozoli AZ panākumi biznesā?

Aigars Aizups,

SEB bankas Alūksnes filiāles pārvaldnieks

SIA *Ozoli AZ* ir SEB bankas klients kopš bankas darbības pirmsākumiem Alūksnē. Pozitīva uzņēmuma īpašība ir ilgstošu attiecību veidošana ar sadarbības partneriem – gan produkcijas pircējiem, gan izejvielu piegādātājiem, gan citiem –, kas liecina par stabili darbību. Vienlaikus netiek aizmirsts arī par izaugsmi un attīstību. Uzņēmums vienmēr ir precīzs solījumu izpildē, atvērts kompromisiem. Uzņēmējs Andis Zariņš vienmēr iet citiem soli pa priekšu, pats piedalās ražošanas procesos. Viņš arī rūpīgi izvērtē darbinieku potenciālu, izglīto un motivē savus cilvēkus, piemēram, ieguldot darbinieku uzkrājošajā dzīvības apdrošināšanā.

Izmaksu optimizācija – iespēja stiprināt darbību ekonomikas lejupslīdes laikā

Pēdējā gada laikā uzņēmējiem ir bijis rūpīgi jāizvērtē līdzšinējā biznesa attīstība, pārorientējoties uz darbību ekonomikas lejupslīdes apstākļos. Galvenā optimizācijas recepte ir fokuss uz pamatbiznesu, kritiska līdzšinējās darbības izvērtēšana, stratēģijas un nākotnes vīzijas izveidošana un elastīga pieeja pārmaiņām. Ar ko sākt un kam pievērst uzmanību, piemērojot biznesu tirgus apstākļiem – savu vērtējumu sniedz Santa Purgaile, SEB bankas Uzņēmumu apkalpošanas atbalsta pārvaldes vadītāja, un Andris Vilks, SEB bankas galvenais ekonomists.

Palīdzēs grūtībās nonākušajiem kredītņēmējiem

Dace Plato

- **Pirmais solis** – fiksēto izmaksu pārskatīšana, izvērtējot pozīcijas, kurās var ietaupīt, piemēram, telpu izmaksas. Iespējams, lietderīgāk ir birojus vai ražotnes pārcelt uz citām, ģeogrāfiski izdevīgākām vietām, kur telpas šobrīd pieejamas par zemāku cenu, radot papildu pievienoto vērtību un reizē samazinot loģistikas vai transporta izdevumus.
- **Iepirkumu pārskatīšana** – pielāgojoties tirgus izmaiņām, iepirkumu cenas ir būtiski mainījušās, tāpēc, iespējams, uzņēmums var noslēgt jaunus iepirkumu līgumus par daudz izdevīgākām cenām.
- **Dažādu pakalpojumu**, piemēram, apkopēju, grāmatvedības – uzticēšana ārpalpojumu sniedzējiem. Tas, iespējams, būs gan lētāk, gan vienkāršāk.
- **Jaunu tirgu iekarošana**. Jebkurš uzņēmums neatkarīgi no tā lieluma var iesaistīties starptautiskajā biznesā, iekarojot jaunus darbības tirgus ārpus valsts robežām. Tas ļaus palielināt ražošanas apjomu un sekmīgi attīstīt savu biznesu.
- **Darbinieku izmaksu pārskatīšana**. Šobrīd, iespējams, algu var maksāt par padarītā darba apjomu.

Augusta sākumā Ministru kabinets atbalstīja ilgi gaidīto Finanšu ministrijas izstrādāto atbalsta programmu kredītņēmējiem, kas paredz valsts galvojumu restrukturizētajiem kredītiem. Uz atbalstu pēc šībrīža plāna varēs pretendēt kredītņēmēji, kuru kredīts mājokļa iegādei un remontam nepārsniedz 100 tūkstošus latu, kredīta nodrošinājums ir ģimenes vienīgais mājoklis un pārējo kredītaistību apjoms nepārsniedz 5000 latu, kā arī kredītņēmēja ienākumi ir samazinājušies.

„Lai programma sāktu darboties, valdībai kredītņēmēju atbalstam valsts budžetā vēl jāatrod nepieciešamais finansējums. Tāpēc šobrīd maksātspējas grūtībās nonā-

Taču personāla politika ir ļoti uzmanīgi jāpārdomā, jo šajā jomā pieļautās kļūdas var būt grūti labojamas.

- **Darbības jomu pārskatīšana**. Ja uzņēmumam ir vairākas darbības jomas, ir vērts pieņemt stratēģiskus lēmumus par turpmāko darbību. Ja kāds no uzņēmumiem strādā ar zaudējumiem vai, labākajā gadījumā, „pa nullēm”, iespējams, no tā var atteikties. Tā vietā no aktīvu pārdošanas gūtos ieņēmumus var ieguldīt kādā citā, daudz funkcionējošākā, uzņēmumā.
- **Uzņēmumu apvienošanās vai darbības specializācija**. Pielāgojoties tirgus situācijai, jāizvērtē uzņēmumu apvienošanās iespējas – tas ļautu ietaupīt līdzekļus un sekmīgi pārvarēt tirgus lejupslīdes laiku.

Jāatceras, ka tieši ekonomikas lejupslīde ir laiks, kad jāizšķiras: vai nu pastāvēt, noturoties tirgū, vai beigt savu darbību. Ja izvēle ir turpināt, jāapsver iespēja nostiprināties tieši lejupslīdes laikā, jo tā ne tikai maina tirgus situāciju, bet paver arī daudz iespēju.

kušajiem kredītņēmējiem galvenais atbalsts ir banka, ar kuru kopā jāmeklē izeja no situācijas,” uzsver **Edmunds Rudzītis, SEB bankas sociālekonomikas eksperts**.

SEB banka kredītņēmējam piedāvā SEB bankas restrukturizēšanas programmu ar vairākām iespējām:

- Samazināt kredītmaksājumu, saņemot kredītbrivdienas;
- Pārcelt uz vēlāku laiku jau nesamaksāto kredīta maksājumu,
- Nodrošināt iespēju paralēli pamatsummas atlikšanai samazināt arī procentu maksājumu.

Kādus optimizācijas pasākumus esat veicis savā uzņēmumā?

Normunds Skaugis, maizes ceptuves Lāči īpašnieks, SEB bankas klients

Vienas brīnumnūjiņas, kas atrisinās visas problēmas, nav. Turpinām citīgi strādāt, daudz rūpīgāk izvērtējot visus finanšu jautājumus. Saglabājot esošos piegādātājus, ar kuriem izveidojusies laba sadarbība, esam vienojušies par izejvielu piegādi par zemākām cenām. Tas ļauj nemainīt produkcijas klāstu un nodrošina stabili kvalitāti. Ļoti rūpīgi izvērtējam personāla un vadības funkcijas, kā arī investīcijas, uz laiku no dažām atsakoties. Vienlaikus arī krīzes laikā ir jāturpina domāt par attīstību, konkurences stiprināšanu, lai saglabātu pozīcijas tirgū.

Teodors Tverijons, Latvijas Komerčbanku asociācijas prezidents

Bankas ir piedalījušās valsts atbalsta programmas izstrādē un piekrit lielākajai daļai tajā plānoto pasākumu. Tomēr ir vairāki būtiski jautājumi, kas jāatrisina, lai programmas ieviešana būtu sekmīga un paredzētais atbalsts tiktu tiem, kam tas patiešām nepieciešams. Šobrīd bankas tik ļoti neuztrauc tas, ka vajadzēs norakstīt zināmu kredītu apjomu, bet gan tas, ka tos norakstīs cilvēkiem, kuri patiesībā spēj veikt maksājumus; tas atstātu zaudētajos patiesos cietējus.

Lai palīdzētu topošajiem studentiem turpināt mācības augstskolā, jūlijā un augustā atraktīvais SEB bankas mobilais studentu konsultāciju centrs *Trabis* pie Latvijas augstskolām sniedza atbildes uz visiem jautājumiem par studiju kredīšanu.

Ko izvēlēties studijām – komerc kredītu vai valsts galvoto kredītu?

Jūlija Pudenko

„Latvijā iespējas studēt par valsts budžeta līdzekļiem ir ierobežotas, tāpēc tie jaunieši, kuri pēc vidusskolas beigšanas ir nolēmuši sākt studijas un kuriem nav iespējams pašiem vai ar vecāku atbalstu segt savu studiju maksu, izmanto vai nu valsts galvoto studiju kredītu, vai komercbanku nodrošinātos piedāvājumus,” stāsta Izglītības un zinātnes ministrijas Studiju fonda Studiju kredīšanas daļas vadītāja Lilita Jaunzeikare.

Ātri, ērti, jebkuras augstskolas studentam

Jau sesto gadu pēc kārtas SEB banka nodrošina visiem Latvijas studēt gribētājiem nepieciešamo finansējumu studiju maksas segšanai. SEB Studiju kredīts ir komerc kredīts un izstrādāts, lai palīdzētu tiem studēt gribētājiem, kuriem ir liegta iespēja saņemt studiju kredītu ar valsts vārdā sniegtu galvojumu vai arī kuriem valsts kredīts ir nepietiekams, lai segtu visu studiju maksu. SEB Studiju kredītu 100% apmērā no studiju maksas var saņemt ne tikai akreditēto, bet arī licencēto programmu studenti. Turklāt no 7. septembra SEB Studiju kredīts tiek piedāvāts arī eiro valūtā.

SEB Studiju kredīta priekšrocības

- Jaunietis nav atkarīgs no budžeta vietu skaita izvēlētajā programmā.
- Šo kredītu piešķir arī mācībām licencētās studiju programmās, tāpēc jauniešiem ir iespējas studēt jaunajās, vēl neakreditētajās studiju programmās, pēc kuru absolvēšanas konkurence darba tirgū ir mazāka, jo sagatavoto speciālistu skaits nav liels.
- Ātra un ērta kredīta saņemšana.

- Iespēja noslēgt SEB Studiju kredīta līgumu pirmo daļu, pirms students ir noslēdzis līgumu ar augstskolu. Tā ir garantija, ka tūlīt, tiklīdz students būs noslēdzis līgumu ar augstskolu, SEB banka pārskaitīs naudu.
- Kredīta saņemšanai nav nepieciešams galvotājs, ja studentam ir stabili ikmēneša ienākumi.
- Iespēja saņemt kredītu eiro valūtā.

Jāiedziņinās līgumā

Slēdzot līgumu par kredīta saņemšanu, tiek sastādīts kredīta atmaksas grafiks, norādot kredīta atmaksas kārtību un ikmēneša maksājumu summu. Ikvienam studēt gribētājam, pirms parakstīt līgumu ar banku, vēlams to iepriekš rūpīgi izlasīt.

SEB Studiju kredīta nosacījumi paredz, ka studiju laikā jauniešiem jāveic tikai procentu maksājumus, savukārt pēc studiju beigšanas viņam ir iespēja iesaistīties darba tirgū un tieši gadu pēc absolvēšanas sākt pakāpeniski atmaksāt kredīta pamatsummu. Kredīta procentu un pamatsummas maksājumi no

Mana pieredze

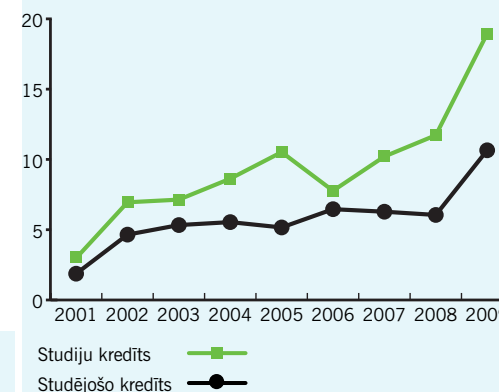
Kristīne Pelša, Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas studente

Izvēlējos SEB banku, jo augstskola ar šo banku piedāvāja sadarbību, tāpēc citu piedāvājumu nemeklēju. Studiju kredītu izmantoju četriem studiju gadiem un gadu pēc augstskolas beigšanas sāku atmaksāt naudu bankai. Svarīgi atcerēties, ka, parakstot kredīta līgumu ar banku, jāuzņemas pilna atbildība par kredīta atmaksu. Tāpēc rūpīgi jāpārdomā savas iespējas, jāiepazīstas ar visu iespējamo informāciju par izvēlēto kredītu, kā arī rūpīgi jāpārlasa ar banku slēgtais līgums.

studenta konta tiek ieturēti automātiski, nekādas papildu formalitātes nav jākārto, tikai kredīta apmaksas datumā jānodrošina kredīta maksājumam nepieciešamā naudas summa.

SEB Studiju kredīta procentu likme latos ir 3% + 6M Rīgibor, savukārt eiro valūtā 8,5% + 6M Euribor.

Latvijas komercbanku noslēgtie studiju kredītlīgumi

Informācija

Kredīta pamatsummas atmaksu var atlikt, ja students:

- turpina studijas,
- ir grūtniecības vai pēcdzemdību atvaļinājumā,
- ir bērna kopšanas atvaļinājumā un nestrādā pilnu darba laiku,
- ir bezdarbnieka statusā, bet ne ilgāk par vienu gadu.

Avots: SEB banka

Valmieras SOS bērnu ciematā ūdeni silda videi draudzīgie saules kolektori

„Rezultāts ir labāks, nekā bija cerēts – elektroenerģijas patēriņš ir samazinājies aptuveni trīs reizes,” par jaunajiem saules kolektoriem, kas kopš augusta silda ūdeni divās Valmieras SOS bērnu ciemata ģimenes mājās, stāsta ciemata direktors Vitolds Krieviņš. Pie ekoloģiskā ūdens apsildes veida ciemats ticis, pateicoties *Junkers* un SEB bankas atbalstam. Lai samazinātu izdevumus par ūdens sildīšanu, Valmieras SOS bērnu ciemats vērsās pie *Junkers* ar mērķi nomainīt elektriskos ūdenssildītājus pret daudz ekonomiskākajiem gāzes apkures katliem. Taču uzņēmums ieteicis vēl novatoriskāku risinājumu –

uz divām ciemata ēkām ar vislielāko bērnu skaitu uzstādīt saules kolektorus. Projekta ietvaros SIA Robert Bosch siltumtehnikas atzars *Junkers* ciematam uzdāvināja sešus saules kolektorus un divas 400 litru karstā ūdens tvertnes sanitārā ūdens sildīšanai. Savukārt SEB banka, kas jau daudzus gadus ir SOS bērnu ciematu sadarbības partnere un atbalstītāja, sedza visus ar kolektoru uzstādīšanu saistītos izdevumus.

Gada laikā saules kolektori ciematam ļaus ietaupīt līdz pat 60% karstā ūdens sagatavošanai nepieciešamās enerģijas.

Aicina atbalstīt jauniešus ceļā uz pirmo miljonu

Dace Plato

Lai veicinātu skolēnu interesi par ekonomiku un uzņēmējdarbību, sabiedriskā labuma organizācija *Junior Achievement - Latvija (JAL)* sadarbībā ar SEB banku sāksi kampaņu *Skolu krustvecāki*. Tās laikā no 1. septembra līdz 1. decembrim 200 skolām visos Latvijas novados plānots atrast atbalstītājus, lai mācību iestādēs īstenotu JAL praktiskās biznesa izglītības programmas.

„Jauniešu izpratnei par ekonomiskajiem procesiem ir ārkārtīgi liela nozīme. Tikai tad, ja mums būs gudra sabiedrība, kas spēj pieņemt ekonomiski gudrus lēmumus visās dzīves jomās, varam cerēt uz valsts izaugsmi un labklājību,” uzsvēr Artis Švinka, uzņēmējs, SIA *Lic Gotus* vadītājs, kurš jau vairākus gadus atbalsta JAL programmas Rīgas Centra humanitārajā vidusskolā. Kļūt par krustvecākiem aicināts ikviens interents, īpaši skolēnu vecāki, uzņēmumi, to darbinieki, pašvaldības u.c. Plānotā ziedojuma summa katrai skolai ir 150 latu.

SEB banka Baltijas valstīs – ar atbildību par biznesu un sabiedrību

Savā darbībā SEB banka vienmēr akcentē atbildības nozīmi, kas ir pamats sekmīgai biznesa attīstībai. Lūk, daži nozīmīgi finansēšanas projekti, kā arī SEB bankas ieguldījums labākas sabiedrības veidošanā Baltijas valstīs.

Latvijā – kreditēšana un atbalsts videi

- 2009. gada pirmajā pusgadā SEB banka parakstīja vienošanos ar Latvijas lielāko elektronisko pakalpojumu sniedzēju *Lattecom* par 20 miljonu eiro kredītlīnijas pagarināšanu.
- Augsto tehnoloģiju uzņēmumam *Sidrabe* izsniegta vēl viena – pēdējā – garantija, kas nodrošinās īpašu pārklājumu ražošanu saules enerģijas ieguvei.
- Vienam no galvenajiem Latvijas eksporta uzņēmumiem *Latvijas Finieris* piešķirts deviņu miljonu eiro finansējums apgrozāmajiem līdzekļiem, bet uzņēmumam *Liepājas metalurģis* pagarināta kredītlīnija par 12 miljoniem eiro.
- Kā atbildīga banka, kurai rūp apkārtējā vide, SEB banka veica aptauju, kas apliecina iedzīvotāju gatavību atteikties no bankomātu čekiem. Ņemot vērā šo viedokli, SEB banka mainīja vietām čeku izdrukas apstiprinājuma pogas, aicinot iedzī-

- votājus pārdomāt čeka izdrukas nepieciešamību.
- Sadarbībā ar akciju sabiedrību *Latvijas Valsts meži* SEB banka Latvijas populārākajā interneta portālā draugiem.lv izveidojusi Zaļo sadaļu. Tajā ievietotā informācija par vides projektiem ļauj pārņemt reālas izmaiņas, lai dzīve Latvijā kļūtu zaļāka.
- Stiprinot ģimenes vērtības, SEB banka 2009. gadā piešķīra 20 tūkstošus latu Kopienu iniciatīvas fondam, kas ļauj nevalstiskajām organizācijām īstenot dažādas aktivitātes ģimeņu atbalstam.

Igaunijā pilnveido pensiju 2. līmeni

- Šā gada 2. jūnijā SEB banka Igaunijā paziņoja, ka no 2010. gada janvāra ir samazinājusi pensiju 2. līmeņa administrēšanas izmaksas SEB Konservatīvajā pensiju plānā no 1,20% līdz 0,95%.

Lietuvā attīsta atjaunojamos energoresursus

- SEB banka Lietuvā šogad investējusi gandrīz 4,6 miljonus litu (ap 938 400 latu) bankas datu pārraides tehnoloģiju uzlabošanā. Tas ļaus nodrošināt daudz ātrāku un efektīvāku bankas klientu apkalpošanu, kā arī labāku informācijas apmaiņu starp bankas filiālēm.
- Uzvarot SEB bankas izsludinātajā konkursā, Lietuvas telekomunikāciju uzņēmums TEO attīstīs optiskās šķiedras kabeļa infrastruktūru, kas aptvers SEB banku visā Lietuvā. Tas ir pirmais šāda veida tīkls valstī.
- Starptautiskā Finanšu korporācija, kas ir Pasaulē Bankas grupas organizācija, un SEB banka sākušas inovatīvu projektu, kurš paredz ap 50 miljonu eiro aizdevumu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar mērķi attīstīt atjaunojamos energoresursus.

